

БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ (БВП)

През 2009 година БВП възлиза на 66 256,2 млн. лева по текущи цени. Преизчислен в Евро БВП е съответно 33 876,3 млн., като на човек се падат 4 466,1 Евро. В реално изражение БВП намалява спрямо 2008 г. с 5,0 процента.

Четвърто тримесечие на 2009 година

1. Брутен вътрешен продукт¹

По предварителни оперативни данни, произведеният брутен вътрешен продукт (БВП) през четвърто тримесечие на 2009 година възлиза на 17 917,2 млн. лева по текущи цени. На човек от населението се падат 2 366,9 лева от стойностния обем на показателя. При среден за тримесечието валутен курс от 1,323222 лева за щатски долар, БВП възлиза на 13 540,6 млн. долара и съответно 1 788,7 долара на човек от населението. Преизчислена в Евро, стойността на БВП възлиза на 9 160,9 млн. Евро, като на човек от населението се падат 1 210,2 Евро.

Спрямо четвърто тримесечие на 2008 година реалния спад на БВП е 5,9 процента.

2. Брутна добавена стойност²

Създадената от отраслите на националната икономика брутна добавена стойност възлиза на 14 830,1 млн. лева по текущи цени. Преизчислена в съпоставими цени, добавената стойност намалява с 5,3 процента спрямо съответния период на предходната година.

¹ **Брутният Вътрешен Продукт (БВП) по пазарни цени** е крайният резултат от производствената дейност на резидентните производствени единици. Той може да се дефинира по три начина:

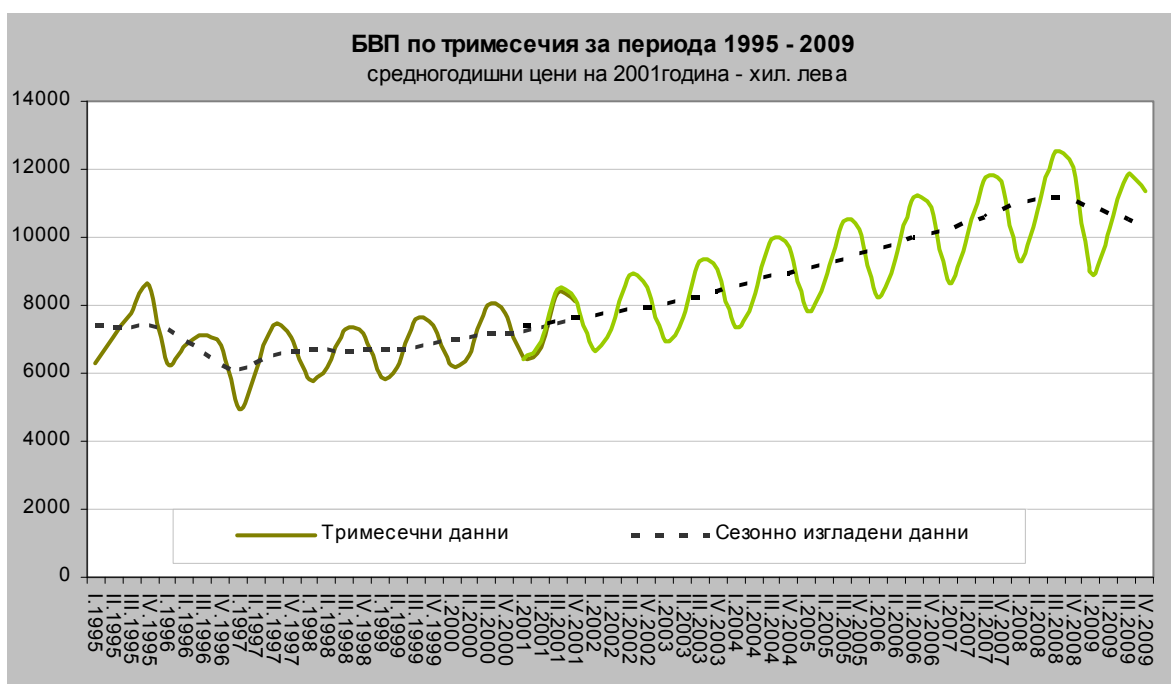
а) БВП е сума от брутната добавена стойност създадена от различните институционални сектори или различните отрасли на икономиката, плюс данъците минус субсидиите върху продуктите (които не са разпределени по сектори и отрасли). БВП е балансова позиция в състава на производствената сметка за националната икономика;

б) БВП е сума от категориите крайно използване на продукти и услуги от резидентите институционални единици (фактическо крайно потребление и бруто капиталобразуване), плюс износа на стоки и услуги, минус вноса на стоки и услуги;

в) БВП е сума от генерираните доходи в състава на сметка Формиране на дохода (компенсация на наетите, данъци върху производството и вноса минус субсидии, брутен опериращ излишък и смесен доход).

² **Брутната Добавена Стойност (БДС) по базисни цени** е балансираща позиция в състава на производствената сметка, изчислявана, като разлика между произведената брутна продукция по базисни цени (преди начисляването на данъци върху продуктите и услугите, включително субсидиите върху продуктите) и междинните производствени разходи по цени на купувач.

Графика 1

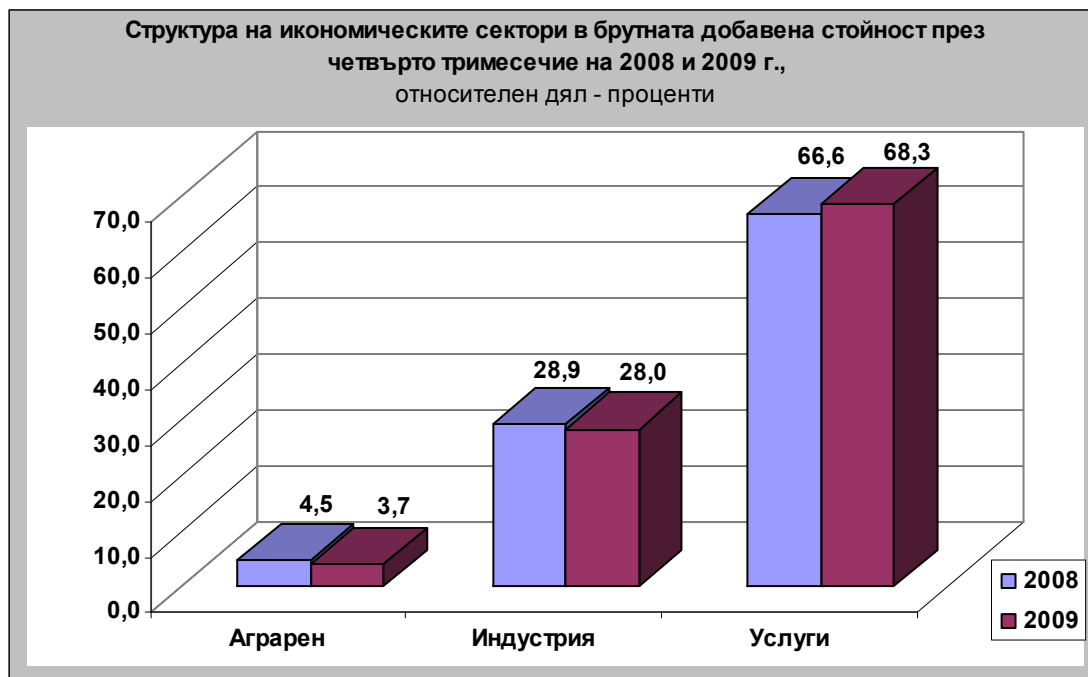

3. Икономически сектори

Индустриалният сектор намалява относителния си дял в добавената стойност на икономиката спрямо четвърто тримесечие на 2008 година и достига до 28,0 процента през четвърто тримесечие на 2009 година. Относителният дял на добавената стойност, реализирана от дейностите в сферата на услугите е 68,3 процента, което е с 1,7 процентни пункта повече спрямо съответния период на предходната година. Относителният дял на аграрния сектор в добавената стойност на икономиката намалява с 0,8 процентни пункта и достига до 3,7 процента през четвърто тримесечие на 2009 година.

Спадът на БВП през четвърто тримесечие на 2009 година се дължи основно на намаление на добавената стойност в аграрния сектор, която е с 11,3 процента по-малко в сравнение с четвърто тримесечие на 2008 година. В сравнение със същия период на миналата година, реалният спад на добавената стойност в сектора на услугите е 3,9 процента, докато на индустриалния сектор брутна добавена стойност намалява реално с 7,5 процента.

Графика 2

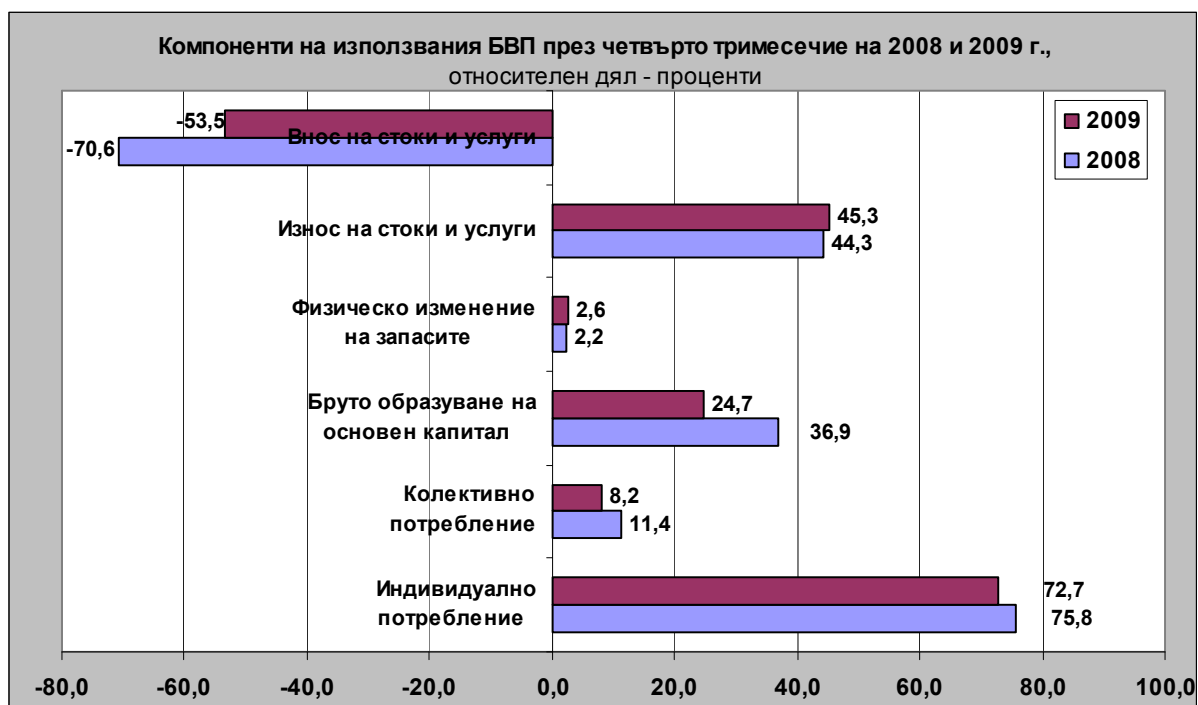
4. Крайно използван БВП

За индивидуално потребление на населението³ през четвърто тримесечие на 2009 година се изразходва 72,7 процента от произведения БВП. Реалното намаление на показателя е 8,7 процента спрямо съответното тримесечие на 2008 година. Индексът на физическия обем на инвестициите (бруто образуване в основен капитал⁴) е 64,6 процента определя относителен дял на тази категория до ниво от 24,7 процента от произведения БВП. Външнотърговското салдо от стоки и услуги е отрицателно. Вносът на стоки и услуги надвишава с 1 475,8 млн. лева стойностния обем на износа. За този период обемът на външнотърговския стокооборот е намалял реално с 10 процента. Износът на стоки и услуги се е увеличил реално с 0,8 процента, докато намалението на вноса на стоки и услуги спрямо съответното тримесечие на 2008 година е 20 процента.

³ *Разходите за крайно потребление* включват разходите на резидентните институционални единици (домакинства, нетърговски организации обслужващи домакинствата, държавно управление) за продукти и услуги, използвани за индивидуално потребление на населението и за колективно потребление на обществото. В съответствие с принципите на националната концепция, разходите на домакинствата за индивидуално потребление включват разходи за продукти и услуги на територията на страната и в чужбина.

⁴ *Брутообразуването в основен капитал* се състои от придобитите минус отписаните дълготрайни активи от резидентните производители през определен отчетен период. Дълготрайните активи могат да бъдат материални и нематериални активи, произведени в процеса на производството (или от внос), които се използват многократно в производствения процес за повече от една година.

Графика 3

2009 година

За 2009 година БВП достига номинален стойностен обем от 66 256,2 млн. лева. Преизчислен в щатски долари БВП при средно годишен валутен курс от 1,405526 лева за щатски долар, възлиза на 47 139,8 млн. долара. На човек от населението се падат 8 735 лева от обема на показателя, или 6 214,8 долара. Преизчислен в Евро БВП е съответно 33 876,3 млн., като на човек се падат 4 466,1 Евро.

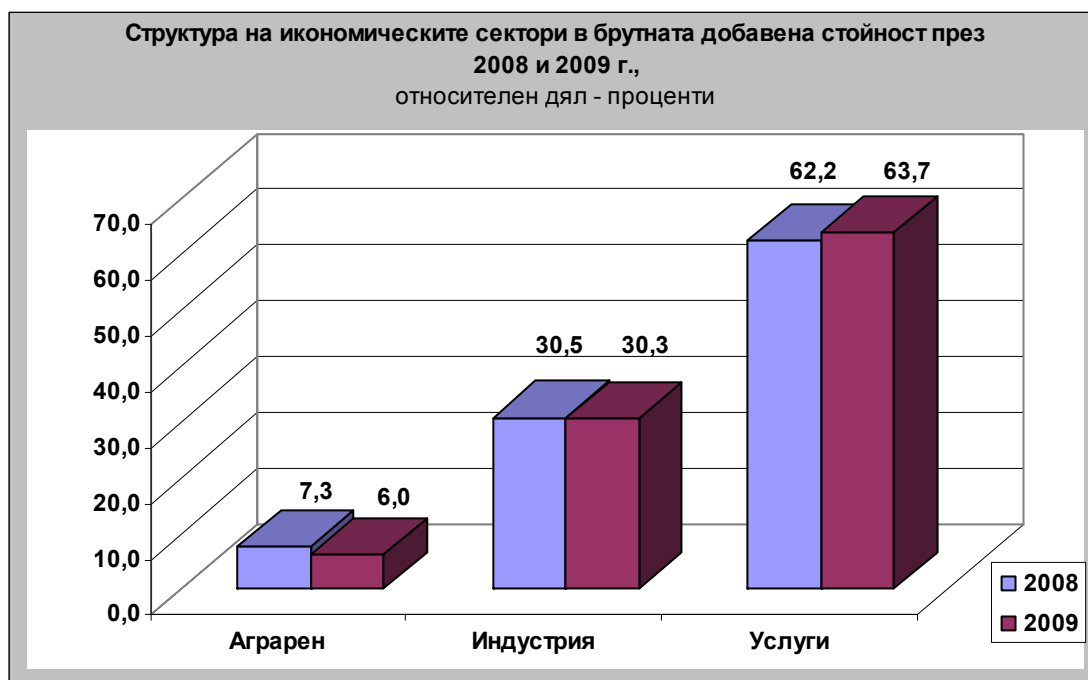
В реално изражение БВП намалява спрямо 2008 г. с 5,0 процента.

Добавената стойност, реализирана от субектите на националната икономика, възлиза на 55 501,7 млн. лева. Реалният стойностен обем на показателя е с 3,8 процента по-нисък от този достигнат през 2008 година.

Индустриалният сектор създава 30,3 процента от добавената стойност на икономиката, което е с 0,2 процентни пункта по-малко в сравнение с 2008 г. Реалното намаление на създадената добавена стойност от индустриалния сектор е 8,1 процента.

Секторът на услугите бележи реално намаление от 1,7 процента, като относителният дял на сектора в добавената стойност на икономиката се увеличава - от 62,2 процента през 2008 г. до 63,7 процента през 2009 година.

Аграрният сектор намалява производствената си активност през 2008 г. реално с 3,3 процента спрямо 2008 година.

От категориите на крайно използвания БВП, инвестициите в основен капитал намаляват реално с 26,9 процента и достигат относителен дял от 24,8 процента в общия обем на БВП. Индивидуалното потребление на населението намалява реално с 6,2 процента. Външнотърговското салдо от стоки и услуги е негативно (-5 125,2 млн. лева). Външнотърговският баланс се формира в резултат на намаляващи реални стойностни обеми на вноса и износа на стоки и услуги. Индексът на физически обем на износа на стоки и услуги е по-висок от този на вноса – вносът намалява реално с 22,3 процента, а износът - с 9,8 процента.

Методологични бележки

Тримесечното изследване на националните икономически сметки за БВП и неговите компоненти се разработва в съответствие с методологическите принципи на „Европейската система на национални сметки, 1995” (ЕСНС '95) - издание на Евростат, приети с Регламент 2223/96 на ЕК.

Изследването се провежда регулярно от 1996 година. Динамичните редове от данни по показатели са налични в интернет страницата на НСИ⁵.

Резултатите от изследването са предварителни. Те се основават на наличната месечна и тримесечна статистическа и административна информация и се актуализират ежегодно (в срок до 15 месеца след края на отчетната година) с данни от годишните изчерпателни изследвания в областта на икономическата статистика, както и въз основа на актуализирана административна информация.

Изчисленията се основават на прилаганите два независими подхода за оценка: производствен метод и метод на крайното използване. За официална е приета оценката на БВП по производствения метод. Различията в оценките на показателя по двата метода се посочват, като небалансирана сума от страна на крайно използвания БВП.

⁵ Вж. www.nsi.bg, Национални сметки

Представянето на данните в динамични редове по средногодишни цени на определена базисна година се основава на преизчисления чрез използването на индексите на физически обем за всяко тримесечие към съответното тримесечие на предходната година.

Данните по показатели в текущи и съпоставими цени за периода 1995 – 2001 година са представени преди разпределението на финансовите услуги по потребители, а за периода от 2002 година те включват разпределените финансово посреднически услуги⁵.